

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 21.

V petik 14. Sušca

1851.

Povabilo na naročbo.

S pervim dnevom maliga travna tekočiga leta se začne nova naročba na časopis „Ljubljanski Časnik“.

Naj častiti bravci sami sodijo, ali je vredništvo o začetku leta naznanjenim obljubam in postavljenim vodilam zadostilo, ali saj, kolikor je bilo mogoče, zadostiti si prizadevalo. —

Kar smo takrat omenili, tudi tukaj ponovimo:

„Ljubljanski Časnik“ bo sploh iz celiga serca Avstrijanec in kakor taksin posebno Slovenec. — Kakor Avstrijanec bo on, kar se bode le storiti dalo, vse podperal, kar naši dragi vesoljni Avstriji k dobri mu služi, in se bo vsimu zoperstavljal, kar edinstvo in mir med bratovskimi ljudstvi overa.

Kakor zvesti sin svoje slovenske matere si bo „Ljubljanski Časnik“ iz cele moči prizadeval podpiran po enakomislečih naše ljudstvo na tisto stopnjo omike ali izobraženosti, blagostanja in sreče povzdigniti, na kateri se druge ljudstva znajdejo, in ktere je ono tudi popolnoma vredno.

Vlada je „Ljubljanskiga Časnika“ izvolila, svoje ukaze oznanila in postave Slovincem naznanovati. On si bo tedaj prizadeval svojim bravcam pravi pomen nojih postav, kjer bo potreba natanjence razlagati, in vladi deželne potrebe kazati.

Politiški stan evropskih zadev je tak, da bomo gotovo v kratkim zelo važne in imenitne prigodbe, morebiti v mnogih državah doživeli. — Bomo tedaj zgodbe politiskiga sveta in posebno Avstrije skerbno nabirali, in kar bode le mogoče naglo častitim bravcam pri-
našali. —

Kar se tiče politiskiga mnenja, je naša zastava znana, ktere se bomo tudi v prihodno zvesto držali: svobodna, samostojna, nerazvezljiva vstavna avstrijska država, z enakopravnostjo vsih narodov po postavi 4 sušca 1849. — Vsi vodivni sestavki bodo temu namenu primerjeni, naše geslo je: Avstrija čez vse.

Svoje obljube dopolniti „Ljubljanski Časnik“ le zamore podporan po enako mislečih. Naša slovenska domovina šteje toliko mož iskrene domoljubnosti in izvrstne učenosti, kterih (žali Bog) skrite zaklade bi mi zelo radi v verstice našiga časopisa jemali, še poznim vnukam v spomin in slavo naših rojakov. Prosimo tedaj „Lepoznanski list“ okinčati z poezijo in prozo, posebno bi vošili: cestopise po slovenskih krajih, življenjopise imenitnih Slovincov, popisovanje slovesnost na kmetih, domačih šeg in navad, zgodovinske spominke slovenskiga rodu, narodne pripovedke in pravlice, narodne pesmi itd. itd. — Kar je enimu nemogoče se bo slavno končalo viribus unitis.

„Ljubljanski Časnik“ izhaja vsak teden dvakrat in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 krajc. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 krajc. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znesse 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 krajc., za četert leta 1 gold. 45 krajc.

Pisma, v kterih se naročnina pošilja, se morajo po novih postavah frankirati.

Dopisi naj se pošiljajo v tiskarnico Jožefa Blaznika.

V Ljubljani 14. marca 1851.

D. Meleer, odgovorni vrednik.

Jožef Blaznik, založnik.

Vradni del.

8. marca 1851 je bil VII. del, III. tečaj deželni zakonik in vladni lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Razpis ministerstva za bogočastje in uk od 21. Januarja 1851, s kterim se razglasijo po dogovoru z vsimi ministerstvi sklenjene odločbe zastran obračanja §. 66 začasne postave od 30. Julija 1850 na tiste pravoslovce, ki v šolskim letu 1850—51 svoj postavni učni čas dokončajo. — Okoljni ukaz vojaškiga ministerstva od 25. Januarja 1851, s kterim se odpravijo nektere dvombe zastran obračanja začasne postave od 2. Augusta 1850 zastran davšin, ki pravne opravila zadevajo. — Razpis denarstviniga ministerstva od 4. Februarja 1851, s kterim se razglasi ravnanje z dne 1. Februarja 1851 v verstih 365 izsrečkanimi moravsko-stanovskimi obligacijami de sessione 6. Decembra 1793 po 4 percente. — Razpis denarstviniga ministerstva od 4. Februarja 1851, s kterim se razglasi, kadaj bodo denarstvine oblastnije v ogerski kronovini svoje dela pričele. — Ukaz c. k. višje deželne sodnije za Koroško in Krajnsko od 6. Februarja 1851. Prenaredba §. 131 izpeljavniga ukaza za oprostenje zemljiš za Krajnsko in §. 134 tajistiga ukaza za Koroško, oba od 12. Septembra 1849. — Ukaz c. k. višje deželne sodnije za Koroško in Krajnsko od 6. Februarja 1851. Predpis zastran oddaje kriminalno-sodnijskih obsodnih taks in družih prejema odpravljenih denarnice preiskovavne hiše državni prejemni denarnici.

13. marca 1851 je bil VIII. del, III. tečaj deželni zakonik in vladni lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Razpis ministerstva za kupčijo, obertnost in javne stavbe od 3. Januarja 1851, s kterim se po najvikšim sklepu od 3. Januarja pravila za občno vravnanje prostosti poštnine razglasijo. — Ukaz ministerstva za vojaške reči od 1. Februarja 1851, po kterim se nove odločbe čez vsinovljenje in vzakonjenje zastran vojaški sodni oblasti podverženih oseb izdajo. — Razglas c. k. kr. deželniiga poglavarstva od 11. Februarja 1851. Asentiranje vojašini podverženih delavcov močnarskih arsenalov. — Razpis c. k. kr. deželniiga poglavarstva od 11. Februarja 1851. Ojstro priporočenje natajnčniga spolnovanja predpisov zastran kolka in poterdila domovinskih listov. — Razglas c. k. krajnske deželne šolske oblastnije od 19. Februarja 1851. Določba terpeža jesenskih vakane gimnazij konec šolskiga leta 1851.

Nevradni del.

Katolske vera terdna podpora vsake države.

V prvih časih človeškiga rodu so ljudje v majhnih družinah po zemlji rastreseni živeli, brez vlade, brez postav in politiskih naprav. Natvorno vezalo je prvič moža, ženo in otroke zedinilo, da bi eden drugimu v potrebah življenja bolj v pomoč priti zamogel. Hišni oče je bil varh in vladar svoje družine, ka-

teri so scasama tudi ptuji pristopili, v namenu zavolj lastne slabosti pri močnejšimu kako podporo najti. Napadam sovražnih sosedov v bran se zberejo vkupaj udi mnogih družin in izvolijo eniga med njimi, katerimu so vlado izročili zavolj razsvitljeniga uma, da bi pametne in koristne postave naznanoval, in zavolj hrabre pogumnosti, kakor vojvoda narodne straže in varha svojih rojakov. Tako je bila patriarhalnost prva podoba vlade pri ljudstvih Azije po izreku s. pisma. Najde se patriarhalnost pri narodih stare Grecie in stariga Rima, najdemo jo dan današni pri divjih ljudstvih Amerike in Afrike, kar očitno kaže, da je taka podoba vlade povsod prvi stopnji omike ali izobraženosti človeškiga rodu primerjena. Prvi vladarji so bili dušni oskerbniki, zakonodajatelji in pogumni vojvodi. Vednim prepiram pri volitvi kakiga noviga vojvoda se ogniti, je skušna učila namest volitve dedno vladnijo vstanoviti. Kak vojašk in srečen kralj je svojo mogočno roko daleč okolj čez sosedne narode stegnil, jih je svoji oblasti podvergel, jim nove postave in navade vsilil; tako so bili zapopadeni razni narodi v enim ljudstvu v eni državi. Zgodovina uči, da se velike države starih in bolj poznih časov nikoli niso dale omejiti na prebivavce eniga naroda ali eniga jezika, vedno je premagavec čez sosede svojo moč razširal. — Ko je cesar Konstantin prvi kersanski veri pristopil, je tudi ljudstvom in državam novi in lepši dan zazoril. — Če bi mi drugih dokazov ne imeli, da je Kristuzova vera v resnici božji nebeški dar, bi moralo to očitno biti vsakimu, kateri premisli, kako lepo in zares

čudno se njene postave vsim še tako raznim podobam vlade primeriti dajo. Kako prazno so se — ni se dolgo tega — prepirali, ali je država v cerkvi ali cerkev v državi. Koliko se tako mogočnih in imenitnih držav in vlad je zginilo in razpadlo. Zgodovina govori od macedonske države velkiga Aleksandra, od rimskiga, greškiga, rimsko — nemškiga, Napoleonskiga cesarstva — kaj je najti zdaj od te široko razgrajoče slave? — Še razvalin in praha ne kakor v posipu kakiga hudiga grada, komaj de v zgodovine znani učeni se v šolah menijo z svojimi učenci od tistih kraljestev, cesarstev in njih otemnjene in zginjene slave. Katoliško cerkev pa je sin božji zidal na terdno skalo, proti kateri še tako šumeči valovi serditiga morja in posvetnih viharjev nič ne zamorejo.

Ona je sveta, kakor sin božji, ki jo je vtemelil, mati in nar večji dobrotnica vsih ljudi, kateri njenih dobrot ne zaničujejo, bo zaklade svojih neprecenljivih darov odpirala do konca tega sveta. Naš namen ni tukaj skazati, kako dobrotljiva je mati katoliška cerkev v potrebah osebnih ljudi, koliko pripomore zvesto življenje po njenih postavah k sreči in blagostanosti že na tem svetu, — ampak mislimo omeniti v kakih versticah, de vladam in državam iz zmešnjav našiga časa druge rešne poti kazati ne zamoremo kakor luč prave katoliške vere.

Podobe vlad so razne, in bi tudi ne bilo mogoče zavolj različnosti njih politiške omike vsim enako podobo vlade vstaviti. Tode nočemo tukaj soditi, če ima samo vladnija prednost memo republike, če vstavha ali samoderžna vlada potrebam državljanov bolj zadostuje, i. t. d., naj na to vprašanje možje bolj skušeni v politiških rečeh odgovore. — Naj bo pa vladna podoba kake države kakoršna si bode, nikoli pošten mož ne bo tajil, de je prava in nar imenitnejši dolžnost vsaciga državljana: pokoršino postavam od Boga vstavljene vlade skazovati. Niso se zastojmenovali in se dandanšni ne kličejo kristjanski vladarje cesarji kralji i. t. d. po božji milosti. Človeški ošabnosti nasproti hočejo z temi besedami oznaniti, de spoznajo svojo oblast od Boga sprejeto in de imajo resničen namen, jo po božji volji zmirej v prid podložnih rabiti. Cerkev ukazuje vernim, de imajo pokorni biti povelju od Boga vstavljene gosposke v vsim, kar ni nasprotno božjim zapovedim. Ona oistro prepove punte in vstaje po izgledu prvih kristjanov; kateri so med nar hujšim preganjanjem rimskim cesarjem v vsim, kar ni bilo zoper vero, pokorni živeli. Pokoršino kakor prvo dolžnost vsaciga državljana vterdijo cerkvene postavve po Kristuzovi besedi: Daj Bogu kar je Božjiga in cesarju kar je cesarjeviga. Z temi besedami je pa tudi izrečeno, de vladna oblast ima svoje meje, namreč de ima pravico le to terjati, kar božjim zapovedim ni nasprotno, naj bojo že zapovedi od stvarnika vsakimu človeku v serce vtisnjene, ali pa take, katere vera razodene in cerkev kakor sploh veljavne naznani. — Politiški možje so se že davno poganjali in se še dans trudijo, de bi vladno oblast tako omejili, de bi ne mogla državljanam nikoli krivice storiti. Pri tem preiskovanju se jim je nar bolj zdelo vladarju odgovorne svetovavce, katere ministre imenujejo, na stran postaviti, brez katerih podpisa bi noben vladni ukaz veljaven biti ne mogel, tako de vladar oznani postavve in daje zadevne ukaze; vsaki naredbi je pa treba razun cesarjeviga podpisa tudi podpisa eniga odgovorniga ministra.

Povsod, ker je vstavna vlada, je državni poglavar posvečen, nerazaljiv in neodgovoren, le ministri, njegovi svetovavci, so od-

govorni poslancam ljudstva zavolj vsake naredbe, katero so podpisali. Tako so menili to doseči, de bi se nikdar ljudstvu krivica ne storila, in če je storjena, de bi se krivec zmiraj kaznovati zamogel. Pri tem so pa tisti možje pozabili, de je vladar svojo oblast od Boga sprejel, de prava keršanska vera ne le od državljanov ampak tudi od podložnih, ne samo od pravic, temuč še več od dolžnosti govori. Kakor so ti možje umni in previdni postavodajatelji, jim vunder v marsikateri napravi kaj spodleti. Vse te postavve se zapisane prav lepo berejo, v djanju je vsa druga. Skušnja leta 1848 pove od mnogih svetovavcev po celi Evropi, kateri so državno barko z svojim svetovanjem med hudo šumeče valove prekucije pripravili — zastran odgovorjenja in kaznovanja je bilo malo slišati. — Keršanska vera pa naznani sodnika, katerimu so nar mogočnejši vladarji in ministri in nar revnejši berači popolnoma enaki, to je živiga, večniga Boga, pri tem sodništvu odgovornost ne bo beseda, ampak bo — strašna resnica. Ta sodnik je nar bolj pravičen, on je vsemogočen, njemu se nobeden ne skrije, njemu nobeden ne ubegne. — Kako neizrečeno slaba in slepa je previdnost nar bolj razsvitljene človeške pameti, če je napravam božjim primerimo.

Drugo terdno vezalo vsake države je bratoljubje vsih udov med seboj. — Kjerkoli prekucija svojo zastavo vzdigne, je napiše lepe besede: prostost, enakost bratoljubje. Todi v ustih naslednikov prekucijskiga bandera so te lepe besede zapeljive kače, gorje oslepljenimu, ki jim verjame, berž berž se spremenijo v černo zastavo, kateri so napisane z kervavimi čerkami besede: sužnost, sovraštvo in serdito preganjanje. — Reveži ljudstva zapeljivci! zlo prepozno ste te besede najdlji! v pravim pomenu jih že keršanski svet več ko osemnajst sto let pozna in spoštuje. Kristuzova vera je človeškemu rodu jarm terdne sužnosti odvzela, z Kristuzovim rojstvom je vsim ljudem zlati dan prave prostosti zazoril, tode ne razujzdaniga djanja, po katerim bi vsakimu to storiti pripušeno bilo, kar ravno poželjivo nagnenje yeleva. Po njegovim povelju cerkev še današni dan svoje darove vsim enako ponuja. Božje gnade s. s. zakramentov in cerkvene tolažbe se nobenimu ne odrečejo, če le terdovraten od prave vere ne pade. Bratoljubje pa je nar imenitnejši Kristuzova zapoved. — Ljubi bližniga kakor samiga sebe, in ne stori nikomur, kar nočeš, de bi drugi tebi storil, s temi besedami je na tanjko pokazano, kako se imamo obnašati proti drugim v zvezi človeškiga rodu, to je, take so temeljne postavve keršanske narave. — Če so krivoverci vsih stoletij keršansko dogmatiko še tako černili in krivili, naše narave se nobena stranka nikoli ni dotaknila tako, de so divji nasledniki prve francoske republike v letu 1793 prisiljeni bili, te besede svojim desetim republikanskim zapovedim pridružiti. — Bratoljubje se mora pa v persih, ne samo ustih imeti, bratoljubje se mora v djanju pokazati.

Le išimo, vse bomo v naši zveličavni veri najdlji, prostost, enakost bratoljubje, in vse v pravim božjim, ne pa v posvetnim pokvarjenim pomenu. Pravo vero pa hrani le katoliška cerkev, svetiga duha napolnjena, na terdno skalo zidana, de bi viharji vsih časov proti njej nič ne zamogli. Njene postavve so primerjene vsim podobom vlade, samovladnjam, kakor republikam, samoderžnim in vstavnim vladam. Cerkev je vidila imenitne cesarstva, kraljestva začeti, cveteti, rasti in — razpasti, ona stoji imenitna, mogočna kakor ob svojim začetku. Blagor državi, v kateri se njene zapovedi spoštujejo in dopolnujejo,

gorje tisti, v kateri se vlada ali državljani prederznejo, jih zaničevati, v kratkim jih potres doleti, v kratkim poguba zadene!

Politiške zadeve cele Evrope so se tako zmešale in zavozlale, de komaj možje najbistrejšiga uma vejo: kam? in kako? — Vedne prekucije pretresajo varnost vsih držav, in s tem blagostanje vsih ljudi. Ta tožba se pa ne glasi le kake tri leta, ali šestdeset let, kakor drugi terdijo, po naši misli moramo dalje nazaj iti. Ko so v šestnajstim stoletju odpadniki cerkveni oblasti vojsko napovedali in krive vere razsajati začenjale, je bila terdna podloga vsih evropskih držav potresena. Vstaji proti cerkveni oblasti so sledili panti zoper posvetno gosposko, kdor se Boga ni bal, kako bi ljudi spoštoval. Iz cerkvene prekucije je scasama politiška revolucija zrastle. Ošabni človeški duh, oprosten cerkvenih postav, kmalo državnih ne bo hotel spoznati. Tako daleč sežejo korenine naših sedajnih rev, na te korenine se mora skira položiti. Naj še tako serdito napadajo krivoverci, odpadniki in nasprotniki vsake sorte našo sveto vero, vse ne bo nič pomagalo, na tej skali si bojo glave razbili, ona bo pa ostala vernim terdna podpora v vekomaj. Prepričani smo in gotovo z nami vsaki, kateri se da po skušnjji učiti, de bodo vsim državam in vsim narodom veseli dnevi miru in blagostanosti zazoreli, kadar bodo vsi sploh katoliško cerkev spoštovali in nje zapovedim zvesto in skerbno vbogali. Naj bi božja milost človeškemu rodu v prid nam dovolila kmalo tistih srečnih časov doživeti.

Melcer.

Austrijansko cesarstvo.

Dopis iz Štajarskiga 7. marca. V 18. listu ljub. Časnika smo brali v „zapisu kazenskih obravnjav pri c. kr. poroti v Celju“: Maria Lavanc iz „Gamz“ pri Marburgi.

Pri Marburgi je fara i občina „Kamenca“, ktero ljudje sploh po navadi „Kānca“ imenujo. Dalje smo brali v tem zapisu: Jožef Sluga iz „Hochgrossnitz“. Za Hochgrossnitz niše ne ve, kje da je; za „Krstnico“ pa vsak dobro ve. Ako gospodje uradniki na Slovenskem slovenskih zapisnikov še zdaj pisati ali ne znajo ali nočejo, je naša prošnja ta le: naj nam saj naših dobrih slovenskih imen tako ne popačujo, mesto — ali saj zraven skovanega imena naj se vsikdar pravo ime pristavi, kakor ga slovenski narod, ljudstvo od nekda naziva! Ime, ki že toliko sto i sto let v narodu živi, je vendar več vredno, ko vsako drugo ime od vradnikov skovano ino popačeno! *) — r. —

Xp. Dopis iz Celja. 7. in 8. t. m. je stal pred sodbo 22 let star fant, sin vinogradnika in hlapec Jožef Slugič, tudi Sluga imenovan, iz fare s. Tilna, nemški jezik razume popolnoma, je upadeniga, blediga, milotniga obraza, na katerem se ni tisto peklensko hudodelstvo bralo, kteriga je bil obdolžen, bil je zatožen doprinešeniga tolovajstva, kakoršniga zamore le naj hujši hudodelnik doprinesti. Iz zatoženega pisma in glavne obravnave, h kateri je bilo 19 prič poklicanih, je sledeče na dan prišlo glede hudodelstva zatoženiga:

Sred mesca maja 1850 Hočevan Janez Kump, ki je ta čas tam okrog hodil, naenkrat zgine. 2. junija pride več njegovih to-

*) Poterdimo; zraven pa moramo opomniti, da vsakbart ni pisavec ne vredovavec kriv, da se ime tako popačeno natisne. Kdo za Boga vse te popačene imena razume! in če ravno slovensko ime ve, mu je pa nemško nerazumljivo, in tedaj ga ne more prestaviti. Veliko zaslugo bi se gotovo pridobil, ki bi na Štajarskem, Koroškem itd. imena mest, tergov vasi, rek, gor itd. v obeh jezikih nabral in abecedno sestavil, kakor je na Krajskem gospod Freyer storil. C.

varšev v nograd Šimona ga poiskati, kjer so ga poslednjič vidili, tu jim je Sluga pravil, da mu je pred tremi tedni še lase strigel, od te dobe pa ni bilo nič več slišati od njega. Stiska, cele ure terpeče molitve in vse govorjenje zatoženiga je v njih sum zbudilo, da on mora od njega kaj vedeti; svojemu očetu je že popred povedal, kaj je storil. Poslal ga je toraj župan k poprejšnjemu deželniemu sodništvu, ker je koj 4. junija vse obstal. 12. maja na večer je šel v kerčmo po domače Kohova imenovana, kjer je na njemu dobro znana Hočevarja Kumpa naletel in mu hotel, ker je od njega ruto in telovnik kupel, 4 gld. ktere mu je bil dolžan, plačati, ali kramar jih ni hotel vzeti in mu je rekel, da bo še ta teden k njemu prišel, da ga bo vstrigel, in tako pri tem ostane. Drugi dan gre zatoženi na delo v gospodarjevo hišo in doma zapove, da naj Kumpa, ako pride, za njim pošljejo. Ko proti poldnu Kump tje pride, je Sluga ravno svoje delo dokončal, je sekuro in motiko spravil in uto zaperl. Ko ga kramar prosi, spet vrata odpre, ona stopita v vežo, tu mu pokaže Hočevar rute in druge reči, Sluga pa ni hotel nič kupiti, samo 4 gold., ki mu jih je bil dolžan, mu je plačal. Sluga se vsede na sodec in Kump ga začne striči. Ker mu je že pred in med tem, ko mu je lase strigel, od deklet nagajal in to tudi njegovi materi povedal, potem, ker mu je vrat obril, potem ga je vstrigel in ga pri tem praskal in mu djal, da naj molči, če ne mu bo vrat prerezal, se je Sluga, prijaznosti in prazni govoric konec storiti, z desno roko po sekuro stegnul, ki je zraven njega na mizi ležala in čez levo ramo po kramarju udaril, je potem vstal in pogledal, ko je Kump še stal, je bil pa v obrazu na desni strani kervav, vedno bolj bled in poslednjič se je na desno stran na tla zgrudil. Sluga pa, ki se je bal, da bo začel Kump upiti, in da bo to 14 let star sin vinogradnika, ki je memo šel, slišal in ker se je bal mater razžaliti, ako bi bila rana nevarna, sklene Hočevarja popolnoma vsmeriti in ga na stran spraviti; on popade toraj sekuro, ktero je v kot zagnal, z nova, in močno Hočevarja po glavi udari. Potem zapre vrata, ko je Kump še umiral in se proč poda. Še le tretji dan pride spet v uto v vinograd, vzame umorjenimu 64 gold. 6 kr., si oči zaveže, ker ni mogel mertviga gledati, in potem vtakne truplo v sod, ga pokadi in zabije, da bi ga o pravem času proč spravil. Potem je večkrat poskusil, kervavi sled proč spraviti, pa tega vendar zavolj tega ni hotel storiti, ker je menil, da mora kri z truplam vred pokopati. Vse to, kar je zatoženi pri preiskovanju in glavni obravnavi, kar so zdravniki poterdili, in kar se je na drugo vižo preiskalo, pokaže, da je zatoženi zoper Kumpa z namenam ga umoriti tako ravnal, da je Kump moral umreti in le to se natanjko ne ve, zakaj da je zatoženi to grozopolno djanje doprinesel. Če se premisli od eni strani njegov revni stan, ker je moral krog 20 gold. dolga naglo plačati in ker ni mogel upati, kmalo k dnarju priti, od druge strani obilno denarja, kteriga je pri Kumpu vidil ali mislil, da ga ima, in priložnost, ki je zamogla zatoženiga zapeljati, Kumpa umoriti in mu denarje pobrati, ako se potem prevdari, da je Sluga sam obstal, da je že delo dokončal in sekuro in motiko spravil, da toraj niso na miziležale, in de se, ko ga je Hočevar strigel, ni mogel do mize stegnuti; ako se potem razmotri, da udark od spredej in čez ramo ni mogel tako močan biti, da bi se bil udarjen zgrudil, ampak da je bilo k temu vse moči potreba, če se poslednjič premisli, da je imel umorjeni obe smertni rani na desni strani čepine, drugo na desni strani vratu, ko zatoženi terdi, da se je za-

deti na desno stran zgrudil: vse te okoljsine za to govore, da je Sluga ta umor premišljeno in z hudobnim namenam storil, se potem denarja umorjeniga polastiti. — Zoper to se pa zatoženi vedno ustavlja in terdi: „akoravno sim Hočevarja umoril, vendar nisim tega storil, da bi mu bil denarje vzel, sicer bi bil tudi to obstal“. Zatoženi je tedaj o tej reči psihologiška uganjka, od ene strani obstoji celo djanje, kakor ga je doprinesel in nič ne stori, njegov sled zbrisati, od druge strani pa naravnost taji, da bi bil rop doprinesel. Med obravnavo je bil tudi en inženir, kakor umetnik poklican zmeriti daljavo morivca od umorjeniga in razun njega dva doktorja zdravništva dvombe razjasniti, eden od teh se je pri tem zlo pritožil, da ga niso poklicali k preiskovanju, kar se je vendar zagovorniku dovolilo. Posebno zdravniki so imeli teško nalogo, ker jim je bistrourni zagovornik vsako poderl. Deržavni pravdnik je ostal pri svojem predlogu in že nasvetoval zatoženiga za kriviga spoznati hudodelstva tolovajstva; zagovornik dr. Forreger, je pa z umnim premišljenim govorom iz razmer in djanja hudodelnika dokazal, da ni imel namena umorjeniga obropati in da je bilo to grozopolno djanje le nasledek obupa.

Gospod predsednik, vitez Azula, je tedaj besedo povzel na kratko pa natanjko razložil zapopadek glavne obravnave porotnikom, kterih modro deržanje je pokazalo, da so prepričani o imenitnosti in težavi izreka. Porotniki, kterih predsednik je bil grof Rothkirch, so na prvo vprašanje, če je zatoženi kriv hudodelstva tolovajstva z 7 zoper 5 glasov „Da“ odgovorili, toraj v prid zatoženiga, ker je dve tretjini glasov potreba, koga za kriviga spoznati, na drugo vprašanje, če je zatoženi kriv hudodelstva umora in tretje, če je kriv hudodelstva tatvine so enoglasno „kriv“ odgovorili. Deržavni pravdnik nasvetje toraj smertno kazen, vidno ganjen, da mu ni pripuščno pri mnogih zlašljvih okoljsinah od te kazni odstopiti in z resno obljubo, za milost njegovo veličanstvo prositi. Obilni poslušavci, za ktere je bila prostorna soba pre-majhina, so bili vidno ganjeni in resna sveta tihota je vladala. Sodniki so zatoženiga k smerti obsodili z pristavkam, da ne zamorejo kazni polajšati. Zatoženi je, kakor se je zdelo, take obsodbe pričakoval. Obravnavalo se je skoraj vse v nemškem jeziku. Obravnavo se je drugi dan ob devetih zvečer končala.

11. t. m. je stal pred sodbo Juri Praznik, 32 let star, dvakrat zavolj hudodelstva tatvine kaznovan in enkrat zavolj pomanjkljvih dokazov spušten, in zdaj zatožen hudodelstva tatvine. Kakor je sam obstal in kar se je poterdjenim preiskanju poterdilo, je svojemu sosedu iz zapertiga hrama, kamor je skozi dimnik zlezal, iz steklenice 335 gld. 40 kr. ukradel. Ko je bil zavolj tega k opravičenju poklican, je tudi drugo tatvino obstal, da je iz poda njegoviga družiga soseda iz zaperte skrinje 2½ — 3 vagane reži ukradel in jo za 8 gold. v srebru prodal. Ker deržavni pravdnik in zagovornik, ko je sam hudodelstvo obstal, nič posebniga nista opomnila, razloži svetovavec deželne sodnije Bravlič v kratkem zapopadek obojiga hudodelstva in porotniki so na oba vprašanja glede hudodelstva tatvine enoglasno „kriv“ odgovorili; nato je sodništvo zatoženiga na dve leti v teško ječo obsodilo.

Cela obravnavo se je v slovenskem jeziku po tolmaču godila. Posebno moramo opomniti, da je deržavni pravdnik, dr. Mulaj v gladkem slovenskem kazen nasvetoval. Veselo znamenje, ki nam mnogo obljubi.

Avstrijanska.

* „Videnssi dennik“ piše: Kolikor iz zanesljivih virov vemo, je avstrijanska vlada v Ca-

rigrad poslala pismo, ktero meri na potrebo, turške punte ob avstrijanskih mejah naglo udušiti, in vpraša se, če so pomočki, ki jih ima turška vlada, dovoljni, te spore potlačiti. — Imenovani dopis tudi v misel vzame žalostno stanje kristjanov po spertih krajih.

Galicija.

V Lvovu se je pri deželnem poglavarstvu poslednje dni mesca februarja posvetovalo o napravi ljudskih šol in vpeljanja jezikov v šole. Zraven tega se je tudi posebne odbor sastavil, ki bo skerbela za izdajo koristnik šolskih bukev. Akoravno ima Galicija 5 milijonov prebivavcov, je do zdaj vendar le 2280 šol imela za 543000 otrok; pri tem pa je treba, da zraven še opomnimo, da je bilo več takih šol, v kterih so le cerkveni pevci, otroke učili, ktere so otroci mogli plačevati.

Tuje dežele.

Bosna.

* Seraskier Omer paša je več pooblastencov izvolil, da bodo v Hercegovini poprave vpeljali. Sliši se, da so vstajniki iz Krajne združeni z Hercegovinskimi Seraskiera zagrabili. Arad paša mu je pa ravno takrat iz Travnika v pomoč prišel z turškimi vojaki in Omer paša je vstajnike v beg zapodil. V Sarajevem so tri čete ostale, drugi vojaki so pa vsi glavno mesto zapustili.

* Iz Hercegovinske meje se piše v „Agr. Ztg.“ sledeče 4. marca:

Znano nam je, da se je Seraskier iz Sarajeviga podal. Zlo so se Sarajevci vstrašili, da so se tudi bolnišnice iz mesta v Travnik prenesle. O tem vidijo, da Omer paša Sarajevcam malo zaupa. In zares je tudi njim govoril, ko se je poslovil: „Zapustim Ibrahim pašata z malo posadko, pa tudi ta se bo kmalo na pot napravila in potem boste sami sebi pripušeni. Da je med Vami več nezadovoljnih, mi je le dobro znano. Vi pa poznate mene in moje ravnanje. Ako se prederznete, se spuntati, se bom kmalo obrnul, vas kaznovati in vaše mesto razdjati, to vam prisežem!“ Nobeden mu ni besedice odgovoril, vsi so se mu poklonili in se tiho razšli. Za gotovo pripoveduje, da je Fazli paša Serifović, ki je zdaj muselim v Sarajevem, in glavni mitnik bosniške cestnine, za kajmakana v Hercegovini zvoljen. Ravno tako se tudi govori, da bodo Ali pašata v Sarajevo in od tod v Carigrad peljali.

Nemška.

Telegrafiško naznanilo iz Berolina uaznani, da je 10. marca ondi prva zbornica narodniga zbora pogorela; zgorel nobeden ni, registrature so le nekoliko rešili. Zavolj tega se bodo deržavni poslanci prve zbornice z naprej v vseučilišču shajali.

Rusovska.

To leto bodo na Ruskem 4 velike obertniške razstave, namreč v glavnih mestih Kursk, Tula, Penz in v mesticu Bogoluboco.

Laška.

Marquís Grimaldi in Capierre so papeževi vladi predložili, da bi tretjina rimskiga vojaštva iz Švajcerjev, šestina iz Španjolov, šestina Ircov, ravno toliko Francozov in domače zandarmerije obstalo.

Afrika.

V Afriki so se Kafri zoper Angličane dvignuli in angleške vojake vselej zmagali in tudi kupce in naselnike so napadli in mnogo njih pomorili.

Ljubljanski novičar.

Gosp. Ambrož se je prostovoljno odpovedal Ljubljanskemu županstvu, ministerstvo je to odpoved poterdilo in naukazalo noviga župana voliti.

LEPOZNANSKI LIST.

Bran in pogin Japodov.

Spisal Jan. T. d. a.

10. Huda zima.

Stoji, stoji tam gozd globok,
Pa v gozdu dviga ravne verhe lipa.
Na verhu enim guče tam golobček,
Na verhu drugim joče golobčica.
Pa solze ji ne vjemajo peresa, —
Odpodil jih je vražni duh jeseni.

„O vsmili, vsmili dragi! se,
Premerte ljubi se nožice nježne,
Porešce rahlo je ne brani zime,
Ne mudi več, pustiva merzlo hasto.
Zavetje zopet dalo bo Metulo,
Ga dalo bo kot lani in predlanskim.“

„Mogoče, ljuba! letos ni,
Bi peljal te v zavetje kjekej,
Ti neha še na potu serček greti.
Zadela pač bi ga pušica ostrá,
V Metulo terdno buri divja vojska
In buri v vse, kar se Metulu bliža,

Pustiva vender merzel les
In severa vihar in silo hudo.
Ljubezni se odpera daljna steza,
Tje v Helado te peljem v južno zemljo,
Ki dobra boginja ljubeče druží
Kopaje v vodi radosti jih večne.“

„Nikar, nikar predragi moj!
Na zemlji tej sim bila parček tebi,
Na zemlji tej ti neham parček biti.
Zastala mraza bode krev mi hladna,
Pa merto serce bode v domu gajilo,
Ljubezen sladka ni na zemlji tuji.“

„Besede take res so pač!
Vganita misel si mi duše tihe
V domačim lesu naji zima zgrudi!
Na serčice te ljuba! bom pritiskal,
In ena smert bo tu oba objela.“

Se združí parček ljubih tam,
Na sercu mre mu golobica mraza,
Na serce jo tiskaje mre golobček.

Rodoljubi.

Igra v treh djanjih iz českiego.

(Dalje.)

Drugi nastop.

Berluzga. Marjanka.

Berl. Kaj delaš, Marjanka?
Mar. Ah, ljubi mož, jez sim vsa preč.
Berl. Vsa preč? pokaj žalovati?
Mar. Ti ubogi vojaki!
Berl. To imaš prav! če bi pa vsak roke
križem deržal, kakor ti, bi mogli vsi ranjeni
pomreti.
Mar. Ah kaj zamorem jez, uboga žena,
jim pomagati!
Berl. Ti in vsak drugi. Na noge Marjan-
ka, vzemi živeža, kar ga imaš pri roki, pojdi
na cesto in vse razdeli.
Mar. To jim bolečin ne bo zljajšalo.
Berl. Pa okrepčalo jih bo. Veš kaj, poiši
starih oblačil in platna, vzemi kjer kaj dobiš,
in če hočeš moje srajce.
Mar. Kaj pa boš ti nosil?
Berl. Saj veš, da nam je letos Bog lep lan
dal, mi boš pa novih naredila. Tedaj hitro,
vstani (jo prime za roko) glej, kjer kaj najdes
boš vidila, kako ti bodo hvaležni! Kje pa imaš
ključ od skrinje?
Mar. (Iše po suknji). Tu je.
Berl. Daj ga sem.
Mar. Kaj pa hočeš z njim.
Berl. Bom saboj nekoliko denarjev vzal,
če bi se mi kaj prigodilo (odide.)

Tretji nastop.

Marjanka sama.

Oh moj Jožef, moj Jožef! zmirej sim gle-
dala, če je kje med ranjenimi. Kdo ve, ali
je še živ; kdo ve, kje leži, znabiti nepokop-
pan, ali hudo ranjen svojo mater kliče, in ona
mu ne more pomagati.

Četrti nastop.

Terezka, Marjanka.

Ter. Mamka, zlata mamka! če bi bili sli-
šali, kako so mi bili ranjeni hvaležni; tako
so se mi smilili, da me je v serce bolelo. Jez
bi bila rada vsacemu kaj dala, pa nisim dosti
imela, in zmirej še grejo, prosijo in kličejo
za pomoč. Ah mati, če sim si kdaj bogastva
želela, bi hotla zdaj milione imeti, da bi mo-
gla vsacemu pomagati.

Mar. Ti si vidila bolečine ubogih. Že prav!
ti saj ne bo v glavo padlo, si kdaj vojaka za
moža vzeti.

Ter. Vojaka za moža? O mamka! kar sim
danes vidila, to ni mojega serca od vojaške-
ga stanu odvernulo, jez imam z njimi poter-
pljenje, da so brez zadolženja nesrečni, in
častim vsacega med njimi tem bolj, ker so se
povsod junake skazali.

Peti nastop.

Berluzga. Poprejšni, potem Miklavž.

Berl. (ima v roki mnogo drobiža, in da Mar-
janki ključ.) Ti si še tukaj? Marjanka! pojdi,
pojdi! Terezka, pomagaj materi, jez sim va-
ma že v kamri nekaj pripravil.

Ter. Kaj mislite oče?

Berl. To ti bodo mati povedali, le popra-
šaj jih.

Ter. (gre k Marjanki, z njo tiho govori, po-
tem mizo pogrne.)

Mikl. (pride). Že prav, svak, že prav,
da le tebe doma dobim. Prokop te pozdravi;
on je Jurja še za eno milo naprej postal.

Berl. Ali še ne pride?

Mikl. On se ne more od ranjenih ločiti,
zdaj tu, zdaj tam znanca najde, in to ga ve-
seli in mu serce daja. To je bilo prav pa-
metno od njega; namesti, da bi bil šel prazen
domu, si je naložil nekoliko ranjenih, in zdaj
jih dalej pošlje.

Berl. Prav je storil! Jez bi tudi drugač ne
bil naredil, kakor vsak drugi, ki je domoljub-
nih in poštenih misel.

Mar. Kaj še vedno ne nehajo iti.

Mikl. Se peljejo in gredo.

Mar. To je mogla biti strašna bitva!

Mikl. Zares! ti ubogi ne morejo zadosti
od nje povedati.

Mar. Oh, ta nesrečna vojska!

Berl. Kdor hoče dobre volje biti, mora tudi
težave prinesiti. In mi, ki se ne moremo bo-
jevati za domovino, moramo pomagati, kjer
zamoremo. Torej stori, kar sim rekel, in ti
svak, pojdi.

Mar. Ali ne boš nič jedel?

Berl. Sto in sto ljudi ni mnogo dni nič gor-
kega vžilo; ko smo mi vsi mirni južnali in
znabiti jih se zdaj mnogo hrepeni po gorki
juhi; enkrat brez južne saj ne umremo (odide.)

Mikl. Moja Dorotea je tudi hitro južno
skuhala; ko je pa slišala, da ranjene peljejo,
je tekla na cesto in je vse razdelila. Jez
pridem, prašam po južni — „sim jo ranjenim
dala, kdo ve, kje kdo našemu Jožefu kaj do-
brega stori“ — je odgovorila.

Ter. Mamka, dovoljite, da tudi jez tako
storim.

Mar. Pojdi, Terezka, kdo ve, kje kdo na-
šemu Jožefu kaj dobrega stori.

Ter. Hvalo, hvalo, mamka! (ji roko poljubi,
vzame krožnik iz mize in teče z njim vun.)

Mar. In jez grem in poiščem malo platna.

Mikl. Stori to sestra, kolikor pred, toliko
boljše, ker kdor hitro pomaga, dvakrat po-
maga; kdor pa s pomočjo odlaša, ne pomaga
nič (odide.)

(Dalje sledi.)

Slovstvo in umetnost.

* Perva polovica slovensko-nemskega slo-
varja — od začetka do pismenke P — je dokon-
čana in bode te dni razposlana; druga polo-
vica bode pa saj v starih mescih sledila. —
Iskreni domorodec in nevtrudni slov. pisatelj
visoko častiti g. Kociancič, učitelj sv. pisma
v Gorici so povesti slavnega Laha, Fr. Soa-
veta poslovenili, ki so ravno te dni na svitlo
prišle. Od ravno tega pisatelja se bodo tudi
jele tiskati poslovenjene povesti Laha: Dotto-
re Annibale Parea Milanese; in če bojo te

reči dopadle, menijo tudi svoje pridige na svitlo
dati. Srečna domovina, ki tacih iskrenih in
marljivih rodoljubov šteje. — Ravno je pri
Leonu v Celovcu dokončan VI. tečaj bukev,
ki so mende po Slovenskem nar bolj razpro-
stranjene, namreč: Drobince za leto 1851.
Da bi nam še dolgo dolgo izhajale! —

(Bčela.)

* 25. aprila bo začel v Skaliču nov slo-
vaški časopis izhajati pod naslovom: „Sloven-
ski pohladi.“ Vredoval ga bo gosp. Hurban.

* Kar se je ogerska vojska končala, spet
izdaja serbska matica v Pestu „Serbske leto-
pise. Zvezek za leto 1850 obseže serbske
narodne zadeve na Ogerskem in prošnjo od
1. in 3. maja 1848; vojsko v jugovshodu av-
strijsanske deržave v letu 1849, serbski za-
upni možje pri ministerstvu, govor Košuta o
Serbskem; narodne spominke in novelo: „Go-
spodar Arsa.“

* Živinozdravništvo se že pridno v tiskar-
nici gosp. Jožefa Blaznika tiska. Vsak teden
pride ena pola na svitlo. Začelo se je z na-
ukam zdrave in bolne kopita podkovati in ko-
pitne bolezní ozdravljati. Spisal dr. Janez
Bleiweis. Do zdaj se že 4 pole prišle na
svitlo. Vse te štiri pole zapopadejo

I. Uvod

II. Zgodovino podkovstva.

V prvem razdelku je popisano kopito, v
drugem se govori od podkovanje sploh, od
pripravljanja kopit za podkovanje, od umet-
nega narejanja podkev, kako podkve kopitu
umetno primerjati, kako naj se podkev na ko-
pito pribije, kako se imata kovač in deržaj
pri podkovanju sploh vesti, kako pri podko-
vanju opornih konj obnašati, od mnogoverst-
nih razločkov navadnega podkovanja in po-
slednjič od podkev plujih dežela. Tretji raz-
delik, ki še ni cel na svitlo prišel, razjasnuje
kako se imajo kopita oskerbovati, da se zdrave
ohranijo. Tem štirim polam je tudi pridjanih
11 kopitnih podob.

* Iz Petrograda se piše v „Vidensky den-
nik“ od cerkve sv. Izaka; ktero ondi že več
let delajo in pri kateri si na tisuče delavcov
trudi. Zlo velike kupe belega kararskega mar-
meljna in družega kamnja krog nje leži, v
ktere se umetne podobe vrezajo. Kako te-
žavno je to delo, se iz tega vidi, da imata
dva moža dovolj en mesec opraviti, marmelj-
novo plošo prerezati. Glavno zidanje cerkve
je končano. Na južnej strani je rojstvo Kri-
stovo, na severnej strani vstajenje, proti vsho-
du zmaga keršanstva zoper paganstvo in proti
zapadu sv. Izak, car in carica vrezana. V
notrajni cerkvi dela nebrojno kiparjev in kam-
narezov, in kar caru ne dopade, mora preč
in delo se mora z nova začeti. Umetniki pra-
vijo, da bo ta cerkev, ako ne naj večja, go-
tova pa naj lepša v celej Evropi.

* Ravno je v Blaznikovi tiskarnici na svitlo
prišla slovenska „Abecednica“ za otroke. V
stari in novi pisavi od gosp. Jerana. Velja
le 3 krajcarje.

Ces. kralj. loterija.

Naslednje številke so vzdignjene bile:

V Terstu 8. Sušca:

72. 33. 7. 48. 80.

Prihodno srečkanje bo v Terstu 22. Sušca
in 5. maliga Traven.

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih pisem 12. Sušca 1851.

Deržavne dolžne pisma po 5	od 100 (v srebru)	96 ⁵ / ₁₆
» » » » 4 1/2 » » »	» » » »	84 ⁷ / ₁₆
» » » » 4 » » »	» » » »	76 ¹ / ₁₆

Obligacioni avstrijskih pod in nad Anizo, českih, morav- skih, silezkih, štajarskih, ko- roških, krajskih, gorških in dunajske višje kamorne urad- nije.	(po 4 od 100)	— gld
» » » » » » » » » » » » »	» 2 1/2 » » »	50 »
» » » » » » » » » » » » »	» 2 1/4 » » »	— »
» » » » » » » » » » » » »	» 2 » » » »	— »
» » » » » » » » » » » » »	» 1 1/2 » » »	— »

Dnarna cena 12. Sušca 1851.

	V dnarja
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.)	34 ¹ / ₂ gld.
Srebra » » » » » » » » » » » » »	29 ¹ / ₂ »